

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

О.В. Нікітіна

« 21 » 08 2022 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з дисципліни «ФІЛОСОФІЯ»

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 10 «Природничі науки»

Спеціальність: 101 «Екологія»

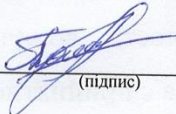
Освітня програма: екологія

Факультет: плодовоовочівництва, екології та захисту рослин

Умань – 2022 р.

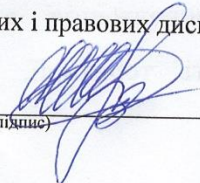
Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» освітньої програми «екологія». - Умань: Уманський НУС, 2022. - 17 с.

Розробник – кандидат педагогічних наук, доцент Поліщук О.А.

_____ (підпис) Поліщук О.А.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін протокол № 1 від «31» 08 2022 року

Завідувач кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін

_____ (підпис) (Л. В. Машковська)

Схвалено науково-методичною комісією факультету плодощовківництва, екології та захисту рослин

Протокол від. «31» 08 2022 року № 1

Голова _____ Андрій ТЕРНАВСЬКИЙ
«31» 08 2022 року

©УНУС, 2022 рік

©О.О.Поліщук, 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 10 «Природничі науки»	Нормативна	
	Спеціальність 102 «Екологія»		
Модулів - 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів - 4		1-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання науковий		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		1-й	-
Тижневих годин для денної форми: аудиторних - 3 самостійної роботи студента - 2	Освітній рівень: перший (бакалаврський) Освітня програма «Екологія»	Лекції	
		22 год.	-
		Практичні,	
		18 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		50 год.	-
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Філософія»

Мета курсу: Фахівець екологічного профілю обов'язково повинен розуміти природу соціального функціонування. У зв'язку з цим, соціально-гуманітарні дисципліни, особливо філософія, яка є їхнім фундаментом, посідають одне з центральних місць у підготовці фахівця даного профілю. Окрім того, агроном обов'язково повинен на базовому рівні володіти знанням про світоглядні основи сучасної людини та її психологічні особливості, використовувати таке знання на практиці. У зв'язку з цим, філософія та інші, безпосередньо пов'язані з нею, дисципліни (культурологія, соціологія, політологія, релігієзнавство, психологія тощо) є необхідним теоретичним чинником входження молодшої людини до дорослого життя і професійної діяльності.

Завдання навчальної дисципліни: викладення теоретично-категоріального базису, який дозволить студенту самостійно осмислювати теоретичні тексти та свідомо ставитися до сучасної світоглядної проблематики.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти.

Навчальна дисципліна «Філософія» є обов'язковою і має вагомим значення в структурно-логічній схемі підготовки фахівців і тісно пов'язана з іншими дисциплінами соціально-гуманітарної та фундаментальної і загальноєкономічної підготовки, зокрема: історія та культура України, іноземна мова, безпека життєдіяльності, загальна екологія тощо.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК10. Навички міжособистісної взаємодії

ЗК12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Програмні результати навчання:

ПР 13. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології

ПР 15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

ПР 24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПР 25. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Світоглядні, методологічні та історико-теоретичні основи філософського мислення

Лекція № 1. Філософія, її гуманістичний смисл та призначення

- Філософія як духовна форма комунікації. Поняття духовності. Комунікативність людського буття. Проблема співвідношення духу і матерії в історії філософії. Ідеалізм і матеріалізм. Творчість як основна характеристика філософського осягнення світу. Філософський плюралізм та його сутність. Структура і функції сучасного філософського знання.

- Філософія і світогляд. Світогляд як феномен духовного життя суспільства і особистості. Структура світогляду. Види світоглядних орієнтацій. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний, філософсько-теоретичний.

- Філософія і наука. Історичний взаємозв'язок філософії і науки. Принципові відмінності сучасного філософського і наукового світопізнання. Світоглядне значення сучасної науки.

Лекція № 2. Філософія епох Античності, Середньовіччя і Відродження

- Періодизація та характерні риси античної філософії. Космоцентризм і логоцентризм. Давньогрецька досократівська натурфілософія. Досократівські школи: мілетська, ефеська, елейська, піфагорійська, атомістська. Класичний період: софісти, Сократ, Платон, Арістотель. Філософія елліністичного і римського періодів: епікуреїзм, стоїцизм, кініки і скептики.

- Середньовічна філософія. Ідейні джерела та основна проблематика християнської апологетики. Патристика. Основні принципи релігійно-філософського світогляду. Теоцентризм, креаціонізм, провіденціалізм, есхатологізм. Реалізм, номіналізм, концептуалізм у схоластичній філософії IX - XIII ст. Взаємовідношення віри і розуму в пізній схоластиці.

- Філософська думка епохи Відродження. Основні риси гуманістичного світогляду Ренесансу. Натурфілософія і пантеїзм М. Кузанського і Дж. Бруно. Соціальна філософія Н. Макіавеллі та Е. Роттердамського. Філософські погляди М.

Монтеня.

Лекція № 3. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія.

Філософія марксизму

• Особливості філософії Нового часу. Механіцизм і нове розуміння свободи. Емпіризм Ф. Бекона і раціоналізм Р. Декарта. Гносеологічні та соціально-політичні концепції Т. Гоббса і Дж. Локка. Раціоналістичні концепції Б. Спінози і Г.В. Лейбніца. Суб'єктивна гносеологія Д. Берклі і Д. Юма.

• Філософія французького Просвітництва. Раціоналізм як світоглядна спрямованість і методологія Просвітництва. Механістичний матеріалізм і сенсуалізм у поглядах філософів-просвітителів.

• Особливості німецької класичної філософії. «Коперніканський переворот» в гносеології І. Канта. Філософія діяльності Й.Г. Фіхте. Філософія тотожності Ф.В.Й. Шеллінга. Система і метод філософії Г.В.Ф. Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л. Фейербаха.

• Марксистський матеріалізм. Гуманістичні тенденції філософії марксизму.

Лекція № 4. Філософія 19-20 століть

• Ірраціоналізм як нова духовна орієнтація філософського мислення.

• «Філософія життя». Волунтаризм А. Шопенгауера. Концепція «надлюдини» у філософії Ф. Ніцше. Еволюція психоаналітичної філософії З.

Фрейда. Інтуїтивізм А. Бергсона.

• Екзистенціальна філософія. Джерела сучасного екзистенціалізму. Феноменологічний метод М. Хайдеггера. Екзистенціалізм К. Ясперса. Проблема приреченості до свободи в філософії Ж.-П. Сартра. Проблема абсурдності людського буття у філософії А. Камю.

• Релігійна філософія неотомізму. Еволюціонізм Тейяра де Шардена. Релігійно-екзистенціальні погляди Г. Марселя.

• Філософські концепції позитивізму і прагматизму. Проблеми методології наукового пізнання в трансформаціях позитивізму, неопозитивізму, постпозитивізму. Концепція істини в філософії прагматизму.

• Філософія постмодернізму.

Модуль 2. Загально-філософська проблематика: актуальні виміри філософської фундаментальності

Лекція № 5. Філософська онтологія і гносеологія

• Онтологія як основа будь-якого філософствування. Основні категорії онтології. Буття і небуття. Форми буття. Модуси небуття. Співвідношення категорії буття, світ, дійсність, об'єктивна реальність, суб'єктивна реальність. Матерія. Рух. Простір і час. Соціальний час і простір.

• Основні завдання гносеології. Сутність і сенс пізнання. Суб'єкт, суб'єктивна природа пізнання. Класифікація суб'єктів і об'єктів пізнання. Види пізнання. Єдність чуттєвого і раціонального пізнання. Проблема істини.

Lecture №. 6. Philosophy of man and consciousness

- Historical and methodological-scientific varieties of anthropology. Philosophical anthropology, its tasks, functions and methods. Multidimensionality of the human phenomenon. Man as a unity of biological, mental and social. Fundamental human qualities: integrity, absolute value, universality and uniqueness.

- The main categories of phenomenology as a philosophical theory of consciousness. Definition and features of consciousness. The problem of consciousness in the history of philosophy. The structure of consciousness. Consciousness, language, communication. Consciousness and the unconscious. Properties of the ideal.

Лекція № 6. Філософія людини та свідомості

- Історичні і методологічно-наукові різновиди антропології. Філософська антропологія, її завдання, функції і методи. Багатовимірність феномену людини. Людина як єдність біологічного, психічного і соціального. Фундаментальні якості людини: цілісність, абсолютна цінність, універсальність і унікальність.

- Основні категорії феноменології як філософської теорії свідомості. Визначення та особливості свідомості. Проблема свідомості в історії філософії. Структура свідомості. Свідомість, мова, спілкування. Свідомість та несвідоме. Властивості ідеального.

Лекція № 7. Соціальна філософія та її предмет

- Основні засади філософського розуміння суспільства. Предмет, проблематика та загальні категорії соціальної філософії. Онтологія соціального. «Людина і суспільство» як основна проблема соціальної філософії. Функції соціальної філософії.

- Форми організації суспільного буття. Суспільство та суспільні відносини. Елементарні складові суспільства. Соціальна стратифікація та мобільність. Малі та середні соціальні групи. Великі соціальні групи як основні суб'єкти суспільного розвитку.

Лекція № 8. Людина в середовищі культури і цивілізації

- Смысловиттєві орієнтації людини як потенції культурного самоздійснення. Поняття культури. Формування уявлень про культуру в історії філософії. Гуманістична сутність феномену культури. Місце людини в культурному середовищі. Співвідношення «Я» - «Інший» як фундамент культурного здійснення особистості.

- Поняття цивілізації. Основні концепції цивілізаційного процесу. Структура цивілізації. Техніка як філософське поняття. Основні сфери технічності і цивілізованості сучасної людини. Глобальні проблеми сучасності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					самостійна робота
	денна форма					
	усього	у тому числі				
Лекції		Практичні заняття	Лаборат. заняття	Індив. р.		
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1.						
Світоглядні, методологічні та історико-теоретичні основи філософського мислення						
<i>Тема 1. Філософія, її гуманістичний смисл та призначення</i>	11	4	2			5
<i>Тема 2. Філософія епох Античності, Середньовіччя і</i>	11	4	2			5
<i>Тема 3. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія. Філософія расизму</i>	9	2	2			5
<i>Тема 4. Філософія 19 - 20 століть</i>	9	2	2			5
Разом за модулем 1	40	12	8			20
Модуль 2.						
Загально-філософська проблематика: актуальні виміри філософської						
<i>Тема 5. Філософська онтологія і гносеологія</i>	11	2	2			7
<i>Торіс 6. Philosophy of man and consciousness</i> <i>Тема 6. Філософія людини та свідомості</i>	11	2	2			7
<i>Тема 7. Соціальна філософія та її предмет</i>	13	4	2			7
<i>Тема 8. Людина в середовищі культури і цивілізації</i>	15	2	4			9
Разом за модулем 2	50	10	8	-		30
Разом	90	22	18			50

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Світоглядні, методологічні та історико-теоретичні основи філософського мислення		
1.	Тема 1. Філософія, її гуманістичний смисл та призначення	2
2.	Тема 2. Філософія епох Античності, Середньовіччя і	2
3.	Тема 3. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія. Філософія марксизму	2
4.	Тема 4. Філософія 19-20 століть	2
Змістовий модуль 2. Загально-філософська проблематика: актуальні виміри філософської фундаментальності		
5.	Тема 5. Філософська онтологія і гносеологія	2
6.	Topic 6. Philosophy of man and consciousness Тема 6. Філософія людини та свідомості	2
7.	Тема 7 . Соціальна філософія та її предмет	2
8.	Тема 8. Людина в середовищі культури і цивілізації	4
Разом		18

6. Самостійна робота студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Філософія, її гуманістичний смисл та призначення	5
2.	Тема 2. Філософія епох Античності, Середньовіччя і Відродження	5
3.	Тема 3. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія. Філософія марксизму	5
4.	Тема 4. Філософія 19 - 20 століть	5
5.	Тема 5. Філософська онтологія і гносеологія	7
6.	Торіс 6. Philosophy of man and consciousness Тема 6. Філософія людини та свідомості	7
7.	Тема 7. Соціальна філософія та її предмет	7
8.	Тема 8. Людина в середовищі культури і цивілізації	9
Разом		50

Модуль 1. Світоглядні, методологічні та історико-теоретичні основи філософського мислення

Специфіка філософського знання

Література для підготовки до занять

5. С. 4-13; 6. С. 10-36; 8. С. 14-26; 13. С. 16 - 41; 14. С. 9 - 35; 19. С. 5-29;
20. С. 11 -24; 21. С. 13 - 30; 22. С. 8 - 32

Історія філософії

Література для підготовки до занять

1. С. 13 - 402; 2. С. 25 - 280; 3. С. 8 - 250; 4. С. 66 - 563; 6. С. 67 - 402; 13. С. 42 - 256; 14. С. 56 - 252; 15. С. 30 - 126; 18. С. 8 - 380; 19. С. 30 - 314; 20. С. 25 - 134;
22. С. 33 - 303

Модуль 2. Загально-філософська проблематика: актуальні виміри філософської фундаментальності

Онтологія, гносеологія, антропологія, феноменологія

Література для підготовки до занять

7. С.37-64; 98-188; 9. С. 184-247; 412; 11. С. 144-192; 13. С. 258-306; 14. С. 253-330; 342; 15. С. 128-168; 19. С. 315-477; 20. С. 135-257.

Соціальна філософія

Література для підготовки до занять

8. С. 189-450; 10. С. 144-585; 11. С. 231-252; 13. С. 307-480; 14. С. 425-541;
15. С. 196-248; 18. С. 8-380; 19. С. 478-574; 20. С. 260-354; 21. С. 193-228;
22. С. 373-487

7. Індивідуальні завдання

Специфіка філософського знання

Написати твір-роздум на самостійно сформульовану тему в межах такого тематичного спрямування: «Філософія: любов і мудрість, віра і знання».

Історія філософії

Укласти таблицю з інформацією на тему «Історичний розвиток української філософії» в такому вигляді:

	Основні представники і твори	Основні світоглядно-теоретичні принципи та ідеї
Дохристиянські витоки української філософії		
Філософська думка часів Київської Русі		
філософія українського Відродження та бароко		
Філософія Просвітництва й романтизму в Україні		
Філософія української національної ідеї		

Онтологія, гносеологія, антропологія, феноменологія

Написати творчу роботу на тему: «Виміри людського буття: Я в сучасному світі».

Соціальна філософія

Написати творчу роботу на тему «Особистість, індивідуальність, індивід в культурному і цивілізаційному вимірах».

8. Методи навчання

В рамках вивчення дисципліни передбачається проведення лекцій, семінарів, самостійної та індивідуальної роботи студентів.

Лекція є основною формою навчального процесу. Мета лекції - розкрити основні положення теми, досягнення науки, з'ясувати невирішені проблеми, узагальнити досвід роботи, дати рекомендації щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях.

Лекція має структуру набуття нових знань і містить такі елементи:

- вступ, де дається мотивація навчання, чітке формулювання теми лекції та постановка завдання;
- викладення в логічній послідовності окремих частин лекції;
- висновки, що дають можливість осмислити лекцію в цілому і виділити основну ідею;
- конкретне завдання на самостійну роботу;
- відповіді на запитання.

Основні вимоги до лекції:

- високий теоретичний рівень інформації, посилання на законодавчі та нормативні акти, на нові досягнення науки;
- розкриття наукових засад курсу;
- зв'язок теорії з практикою, зосередження уваги студентів на питаннях, які вирішуються у світлі сучасних вимог;
- рекомендації до поглибленого самостійного вивчення тем, необхідних для практичної роботи.

Передбачається застосування таких видів лекцій: вступної, тематичних та підсумкової; залежно від методів викладу навчального матеріалу: монологічних, проблемних, лекцій-бесід тощо.

Практичне заняття — це колективний науковий пошук певної навчальної проблеми і шляхів її ефективного розв'язання. Учасники заняття аналізують проблему, виявляють причинно-наслідкові зв'язки, висувають шляхи її оптимального вирішення, відповідають на запитання і дискутують. Проводиться, як правило, зі студентами, які мають відповідну підготовку й досвід самостійного вивчення складних наукових і практичних проблем. Основні вимоги до семінару:

- продуманість змісту теми, її проблем та методики обговорення;
- визначення цілей, дидактичних і виховних завдань заняття;
- проблемна постановка запитань;
- увага до стрижневих питань та логіки їх розкриття;
- постійне керування перебігом семінару, створення атмосфери невимушеності, полемічності й творчої активності;
- стимулювання дискусії;
- забезпечення всебічного розгляду й аналізу навчальних проблем, об'єктивна оцінка виступів і відповідей, своєчасне їх коригування;
- орієнтація студентів на подальшу самостійну роботу над навчальним матеріалом тощо.

Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів, виконанні

навчальних завдань.

У процесі самостійної роботи студенту необхідно вивчити за допомогою рекомендованої літератури весь матеріал, передбачений програмою курсу.

Індивідуальна робота проводиться з метою підвищення рівня підготовки студентів та передбачає додаткове опрацювання навчального матеріалу з дисципліни «Філософія» з кінцевою підготовкою індивідуального завдання у формі реферату за заданими темами.

9. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточний (модульний) та підсумковий (залік) контроль.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь студентів з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання лабораторних робіт; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати експрес-контролю тощо.

При контролі виконання індивідуальних завдань, які передбачені робочою навчальною програмою дисципліни, оцінюванню в балах підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових тестів; переклад іноземних текстів, встановлених обсягів, підготовка реферативних матеріалів з публікації тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули студенти після опанування певного модуля. Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів, розв'язання практичних завдань під час проведення контрольних робіт.

Результати поточно-модульного контролю виставляються в журналах обліку роботи викладача.

Повторне виконання модульних контрольних робіт та індивідуальних завдань на вищу кількість балів дозволяється, як виняток, з поважних причин за погодженням викладача, який викладає дисципліну, з дозволу декана факультету до початку підсумкового контролю (екзамену).

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу лектора за поданням викладача, який проводить практичні заняття, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач, що веде практичні заняття.

У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів.

Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем.

Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем.

Рекомендовані форми розподілу балів

№ п/п	Вид навчальної діяльності	Оціночні бали
ОБОВ'ЯЗКОВІ БАЛИ		
1	Виступ на семінарському занятті, участь в обговоренні питань семінару	0-5 балів
2	Вчасне виконання модульних контрольних заходів	0-5 балів
3	Інші види робіт, передбачені навчальною програмою	0-5 балів
ЗА ВИБОРОМ СТУДЕНТА		
1	Підготовка письмового реферату (не більше одного з дисципліни)	1-7 балів
2	Виступ з доповіддю на студентській науковій конференції	7 балів
3	Підготовка різних видів методичного забезпечення навчальної дисципліни (тести, творчі завдання тощо)	до 15 балів
ЗАОХОЧУВАЛЬНІ БАЛИ		
1	Публікація статті у виданні за напрямом навчальної дисципліни	15 балів
2	Заохочувальні бали за творчий підхід до навчання	1-5 балів

Шкала оцінювання: національна та E8T8

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка E8T8	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	ЗАРАХОВАНО
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Поліщук О.А. Опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» освітньої програми «Екологія». Умань, УНУС. 2022. 160 с.
2. Поліщук О.А. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять з дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» освітньої програми «Екологія». Умань. 2022. 32 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Андрущенко В.П. Історія соціальної філософії: (Західноєвропейський контекст): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Тандем, 2000. 416 с.
2. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. К.: Наукова думка, 1996. 287 с.
3. Гусєв В.І. Історія західноєвропейської філософії XV - XVII ст. Курс лекцій: Навч. посібник. К.: Либідь, 1994. 256 с.
4. Ільїн В.В. Апологія ірраціонального. Філософія для тебе. К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2005. 232 с.
5. Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія: Підручник: В 2 ч. - 4.1. Історія розвитку філософської думки. К.: «Альтерпрес», 2002. 464 с.
6. Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія: Підручник: В 2 ч. - 4.2. Актуальні проблеми сучасності. К.: «Альтерпрес», 2002. 480 с.
7. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Абрис, 1995. 336 с.
8. Огородник І.В., Огородник В.В. Історія філософської думки в Україні. Курс лекцій: Навч. посіб. К.: Вища школа, і Т-во «Знання», КОО, 1999. 543 с.
9. Петрушенко В.Л. Філософія: Підручник. 4-те видання, виправл. і доповн. Львів: «Магнолія 2006», 2008. 506 с.
10. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: Підручник. К.: Академвидав, 2008. 592 с.
11. Саух П.Ю. Філософія: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 256 с.
12. Ситниченко Л.А. Першоджерела комунікативної філософії. К.: Либідь, 1996. 176 с.
13. Віталій Лях. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія: Навч. посібник. К.: Либідь. 384 с.
14. Філософія: Навч. посіб. / Губерський Л.В., Надольний І.Ф., Андрущенко В.П. та ін.; За ред. І.Ф. Надольного. - 5-те вид., випр. і доп. К.: Вікар, 2005. 455 с.
15. Філософія: Підручник / Бичко І.В., Бойченко І.В., Табачковський В.Г. та ін. - 2-ге вид., стереотип. К.: Либідь, 2002. 408 с.
16. Філософія Підручник / За загальною редакцією Горлача М.І., Кременя В.Г., Рибалка В.К. Харків: Колегіум, 2000. 672 с.
17. Соціальна філософія: Короткий енциклопедичний словник / Загальна редакція і укладання: Андрущенко В.П., Горлач М.І. Київ - Харків: ВМП «Рубікон», 1997. 400 с.
18. Філософський енциклопедичний словник. - К.: Абрис, 2002. 744 с.

Допоміжна

19. Бичко А.К. Леся Українка. Світоглядно-філософський погляд. К., 2000.176с.
20. Горський В. Історія української філософії. К. Наукова думка. 1996. 286с.
21. Іваньо І.В. Філософія і стиль мислення Г.Сковороди. К. Наукова думка. 1983. 272с.
22. Історія філософії: Підручник / За ред. В.І. Ярошовця. К.Вид. ПАРАПАН. 2002. 774с.
23. Кульчицький О. Основи філософії і філософських наук. Мюнхен- Львів: УВУ.

1995. 152с.

24. Огороднюк І.В. Русин М.Ю. Українська філософія в іменах. К. Либідь. 1997. 326с.

25. Світогляд і духовна культура: монографія / Ю.О. Хайруліна. К. Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011. 235с.

26. Сковорода Г. Пізнай в собі людину. / Пер. М. Кашуба; Пер. Поезії В. Войтович. Львів. Світ. 1985. 528с.

27. Філософія: Курс лекцій. Навч. посібник/І.В. Бичко. К.Либідь. 1994. 576с.

28. Хвильовий М. Твори: У 2-х томах. К. Дніпро 1992. 830с.

29. Чижевський Д. Нариси історії філософії на Україні. К., 1992. 230с.

30. Шевченко Т.Г. І мертвим, і живим, і ненародженим землянам моїм в Україні і не в Україні моє дружнє посланіє . Кобзар. К. Дніпро 1972.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського.

2. <https://pidruchniki.com/filosofiya/> - Філософія: навчальні матеріали онлайн.

3. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – бібліотеки та інформаційні центри України (наук. Бібліотека ім. Вернадського).

4. <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-10.html> – Філософія – Політологія: Онлайн.

5. <https://www.filosof.com.ua/> - Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди.

14. Зміни та доповнення на 2022-2023 навчальний рік

1. Змінено навчальні години згідно нових планів.

2. Оновлено список літератури.